చిత్రశాల:

మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రిగారు

౧

'వాణీ!'

......పలుకదు. ఎన్నిసారులు పిలిచినా, తలఎత్తి ఆతని వైపైనా చూడదు; కొంచెంసేపు ఆమెను చూస్తూ, అలాగే నిలుచుని ఖిన్నుడై తిరిగి వెళ్లిపోతాడు.

చంద్రవాణి తోడివారందరికన్నా చాలా చక్కనిది. ఆ యీడుపిల్లలందరూ, ఆమెతో తిరిగేవారందరూ, బాగానే ఉంటారు కాని అంత నోరూరించే రూపము మరెవ్వరికీ లేదు.

కాలేజీ విడిచిపెట్టడం వ్యవధానంగా, శివస్వామి వాణిస్కూలు దగ్గర కాపాలా వేసేవాడు. బద్ధకంగా ఉంటే బడిఅయినా మానుకునేవాడు కాని నాలుగువేసేటప్పటికల్లా, చక్కగా క్రాపు దువ్వుకుని—సిల్కుచొక్కా వేసుకుని—సిగరెట్టు కాల్చుకుంటూ—'మీనాక్షీ కాలేజీ' దగ్గర ప్రత్యక్షమయేవాడు.

మొదటిరోజుల్లో, వెంట ఎప్పుడూ ఎవరో ఒకరు తీయకుండా ఉంటూండటంచేత, వీలులేక, సిగ్గుపడి తనవంక చూడటంలేదేమో ననుకునేవాడు. కొన్నాళ్లు పోయినతరువాత—తలచుకుంటేనే మతి అంతా చెడిపోయేది!—మరి ఏధన్యాత్ముడైనా, ఆమె యౌవనాన్ని ధన్యం చేస్తున్నాడేమోనని అనుమానపడి, అనవసరంగా అసూయపడేవాడు. తాను మనసులో భావించుకున్న, ఆప్రియుడు, ఆమెను పరిరంభం చేసుకుంటూన్న దృశ్యాన్ని పదేపదే ఊహించుకుంటూ, నిద్ర లేకుండా అనేకరాత్రులు గడిపేవాడు

ఎరుగున్నంతవరకూ, స్నేహితులందరికీ కాలేజీ వదలిపెట్టగానే, ఎవరిపని వారికుండేది కాంపౌండుదాటేదాకా కబుర్లు చెప్పుకుంటూవచ్చి, రోడ్డుమీద కాలుపెట్టగానే ఎవరిదోవను వాళ్లు చల్లగా సద్దుకునేవాళ్లు. ఎన్నడూకూడ బలుకకపోయినా, ఎవరిమటుకు వారికి తెలుసును, మిగతావాళ్ల పనులేమిటో!

అందరూ అదృష్టవంతులే! శివస్వామికిమాత్రం ఆభాగ్యం అబ్బలేదు. లేతవయసులో, నవనవలాడుతూ, సామ్రాజ్యమంతా ఏకచ్ఛత్రంగా ఏలడానికి తగినవాడనీ,—ఏలుతున్నాడనీ—చూసినవాళ్లందరూ అనుకుంటుంటే నిజంగా, ఒకపధహారేండ్ల శ్యామనచాయపిల్లకోసం కలువరిస్తూ ఆమెతోడి చెలిమికి తల్లక్రిందులుగా తపస్సుచేస్తున్నాడు.

ఆతని వయసూ, వలపూ వ్యర్థమయిపోతున్నాయి. ఆమె ఆతన్ని గమనించడమన్నా లేదు. చెలులందరితో కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ, నవ్వుకుంటూ—శివస్వామికిమాత్రం పెడమొగమై—నిత్యమూ అతని ఎదుటనుంచే షికారుపోయేది. స్వామి ఆమెను వెంబడించిపోయి, తిరిగి వెళ్లేవరకూ ఆప్రాంతాల్లోనే ఉండి, మామూలు వేళకే, మామూలుకన్నా ఎక్కువ విచారంతోనే యింటికి వెళ్లిపోయేవాడు.

తానై పలుకరిస్తుందేమోనని ఎంతో ఆసతోఉన్నాడు. పోనీ, అంతకు నోచుకోకపోయినా, ఓమారు సవిలాసంగా తనవంక చూసినా చాలు, ధన్యుణ్ణవుతాననే స్థితిలోకి వచ్చాడు. కాని, వాణికి జాలన్నా లేదు.

గాంధర్వవిధిని తన్ను వరించడానికి వాణికి ఏమైనా అభ్యంతరం ఉందేమోనని చాలారోజులదాకా సంశయించాడు స్వామి. మంచి వంశంలో పుట్టి, అదుపుఆజ్ఞలలో పెరిగినపిల్లగనుక, స్వతంత్రించడానికి భయపడి, 'పెద్దలున్నారు. వారెటిగి పెండ్లిసేయగలరు. వేగిరపాటెంత వల'దటంచు సందేశమేమైనా పంపిస్తుందేమోనని కనిపెట్టుకుని కూర్చున్నాడు. మళ్లా, అదీకాదేమో.

ఆమె ఉపేక్షచేసినకొద్దీ స్వామికి మరీ ఆవేశం హెచ్చిపోతూంది. ఏలాగైనా సరే, వాణిని తనదాన్నిగా చేసుకోవాలిసిందే!

ఎన్నాళ్లు ఓపికపట్టి చూసినా, ఎంత ఉవ్విళ్లూరినా, ఏమీ ప్రయోజనం కనబడటం లేదు. సాహసం చేయాలి. మరోవిధాన వాణి వశమయేటట్టు లేదు. ఆమెను చూసినకొద్దీ స్వామికి రకరకాల ఆలోచనలు తోచేవి—షికారుపోతూంటే, దారి కడ్డుతగిలి, అనుగ్రహిస్తేకాని వీలులేదని—అంపరిఎదుటా—బ్రతిమాలనో,—ఏసినీ

మాకో, నాలుకానికో వచ్చినప్పుడు అమాంతం కారులో వేసుకుని చక్కా పోవాలనో—ఈమాదిరిగానే కాని, ఎందుచేతనో ఏవీ క్రియారూపాన పరిణమించలేదు.

ఎన్నటికీ వాణి కనికరించదేమో,—జన్మంతా ఆమె లేకుండానే గడుపవలసివస్తుందేమో, అని తలచినమాత్రాన్నే తగని దిగులుగా ఉండేది స్వామికి.

చివరకు, ఓనాడు, ఏమైనా సరే ఏలాగైనా ఆమెను పలుకరించి, ఆమెతో మాట్లాడితీరాలని నిశ్చయించుకుని బయలుదేరాడు. దోవలో, తనకు సాయమై, ఆమెను ఒనగూర్చమని వసంతమాధవులను మనసులో వేడుకున్నాడు .... వాణికన్న క్షణం ముందుగానే, తడబడే పదాలతో, 'న్యూపాలిమర్' ఉద్యానం ప్రవేశించి, ఆమె రోజూ కూర్చునే చలువరాతి మంటపానికి సమీపాన్నే, ఆమె ఎప్పుడు వస్తుందా అని ఎదురుచూస్తూ ఉన్నాడు.

హంసలుకూడా చూసి నేర్చుకోదగిన వయ్యారినడలతో వాణి ప్రవేశించింది. వాయల్ లేతఊదాసిల్కుచీర కట్టుకుని, ముదురు రంగులో, చమ్కీపని చేసిన శాటిన్ బాడీస్ తొడుక్కున్నది. ఒంటిన ఏవో రెండుమూడు నగలున్నా, ఆఅందంలో కలిసిపోయి కనిపించడం లేదు. అడుగడుగుకీ చక్కదనం ఒలికిస్తూ వచ్చి అక్కడనే కూర్చుంది

ఆమె సౌందర్యాన్నంతా అనిమేషనయనాలతో చూరగొంటూ 'అలరెడు చెప్ప లల్లార్చిన యందాక ననిమిషకన్యకా దనగ తరమె?' అని అనుకున్నాడు స్వామి

సమీపించాడు, ఏలాగో ధైర్యము తెచ్చుకుని,

'వాణీ!'

అని పిలిచాడు ఆఉద్రేకంలో, ఆలోచించనన్నా లేదు. ఆమె పరాభవిస్తుందేమోనని అయినా వెనుదీయలేదు ఒకసారి—కోపంగానైనాసరే—ఆమె మాటాడితే, రతనాలవంటి ఆపలువరుస కనబడనిస్తే, అంతేచాలు ఆతనికి

ఆప్రాంతాల్లో వాళ్లిద్దరూతప్ప ఎవ్వరూ లేరు ఉన్నా, అప్పటిస్థితిలో లక్ష్యంచేసేవాడే కాదు స్వామి. వాణి మారుపలికితే, కౌగిటిలో అదుముకుని జన్మసార్థకం చేసుకోవలెనని, ఆమె అంగీకారం కోసం తహతహపడుతున్నాడు.

భావను రసానికి తగినట్టుగా నడిపిస్తూ తనకథంతా వినిపించాడు వాణికి. చివరకు ప్రేమ, లేకపోయినా, తన అవస్థను చూసి అయినా కనికరించమన్నాడు.

స్వామి ఆమెదగ్గర భక్తుడిలాగా చాలాసేపు దోసి లొగ్గి నిలుచున్నాడు. వాణీ, అంతా విని, వినిపించుకోకుండా లేచిపోయింది.

నిత్యమూ ఆమె స్వామికన్నులకు అవుదీరా కనబడేది; దగ్గరజేరనిచ్చేది. మనసులో కోరికలన్నీ తెలియజెప్పనిచ్చేది. కాని, మారు పలుకదు; ఎన్నిసార్లు పిలిచినా తలఎత్తిఆతనివైపైనా చూడదు.

౨

'ఉహుఁ...ఆలాకాదు....., సరిగా నిలుచోలేవూ....ఇంకా కొంచెం తల పైకి ఎత్తాలి...ఎవరిమీద ఆకోపం?. ఏమి టాపోజు, ఎందుకు వచ్చిందిరా దేవుడా, ఎప్పుడు తప్పించుకుని బయటపడుదామా అని ప్రాణాలు బిగపట్టుకొని నిలుచున్నమాదిరిగా ఉంటావేం? ముఖంలో కాస్త ప్రసన్నభావం కనపడనీయి'

.. ...నవ్వింది.

'ఎన్నిమాట్లు చెప్పను ఎందుకూ ఆలా ఎవరినో వెక్కిరిస్తు నట్లుగా నవ్వుతావు ..పోనీలే, కాని...అబ్బ! అదుగో మళ్లా అంతా చెడగొట్టావు నీవు నవ్వావద్దు, కోపగించనూవద్దు, సౌఫీగా, ఈధోరణంతా మరచిపోయి ఏదో ఆలోచిస్తున్నదానిలాగా ఉండూ... ఊఁ... నావైపు చూస్తావేం?,

మళ్లా నవ్వింది

'మళ్లా మొదలా? అప్పుడే ఆగులాబీలన్నీ తుంచేశావూ? అదేమిటి,లోలాకు మెలితిరిగింది?పైటమీది అంచంతా మాసిగిపోయి... మహాఅందంగా ఉన్నావులే! చెప్పినట్లుగా వింటావా లేదా? లేకపోతే నీసాహాసము ఉండను...తెలిసిందా.. ఏం?,

..... మాట్లాడదు

'నన్ను విసిగించడమే నీకు ముఖ్యమా?—చక్కనిదాన్నని ఎందుకూ నీకింత గర్వం? అమ్మ! ఇప్పటికి ఏలాగైతేనేం మనసు కుదిరిందీ .. ఇంకా కొంచెం ముందుకు రా. .మరీ అంత వెలుతురులోకి వద్దు సూర్యకాంతి ముఖంమీద మాత్రం పడేటట్లు . అదుగో, ఆలాగే ఉండు,

... ...

శ్రీమాన్ చాలావృద్ధిలోకి వస్తూన్న చిత్రకారుడు ఖండాంతరాల్లో ప్రముఖులందరూ ఆతని చిత్రాల్ని చాలా ప్రశంసించారు. ఒకటిరెండు 'అంతర్జాతీయచిత్రకళాప్రదర్శనాల్లో ఆతనికే ఉత్తమ సత్కారం జరిగింది. చక్కగా చదువుకున్నవాడు—చాలా అందగాడు.

శివస్వామికీ ఆతనికీ ఎంతో స్నేహం. చిన్నతనంనుంచీ, చాలా కాలందాకా కలిసి చదువుకున్నారు. తరువాతకూడా కలిసి తిరుగుతూండేవారు ఇద్దరూను. శ్రీమాన్‌కు స్వామిఅంటే చాలా అభిమానమూ, గౌరవమూను

... ...

నీళ్లల్లో తిరుగుతూన్న హంసపిల్లలతో ఆడుకుంటూ, వాణి ఘాం కెటవ్ ఒడ్డున నిలుచున్నది ఆమనోహరమూర్తిని రత్నావళికి లక్ష్యంగా చేసుకొని చిత్రించడానికి యత్నిస్తున్నాడు సమీపంలో శ్రీమాన్.

కొంచెందూరంలో, ఓజూకామల్లెబవర్ చాటుగా, వీ రిరువురినీ, ఱెప్పవేయకుండా కనిపెడుతూ నిలుచున్నాడు స్వామి

అప్పటికి వారంరోజులనుంచీ ఆకధజరుగుతున్నది

శివస్వామి చాలా మారిపోయినాడు. కాని అదేమో వాణిలో కూడా ఎదో మార్పు కనబడుతూనేఉంది. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆమె ఆకర్ణాంతవిశాలలోచనాలు ఆతన్ని సవిలాసంగా సత్కరించేవి. మరొకప్పుడు దైన్యానికి తావులయేవి ఈవిభ్రమాలన్నిటికీ లోగి ఆతడు వివశుడయిపోతూండేవాడు.

శ్రీమాన్‌కు తానే వాణిని ఒకటిరెండుసార్లు చూపించాడు. అప్పటి మాటలలోనైనా, తానువలచిన పిల్ల అనే ఉత్సాహమేతప్ప వేరే లక్ష్యమామెయందు ఉన్నట్లు తోచలేదు స్వామికి శ్రీమాన్ ఎన్నడూ తానై వాణిని గూర్చి ప్రశంసించలేదు స్వామితో

వాళ్లిద్దరికీ ఏలా అంతస్నేహం? అతనిదగ్గర వాణి చాలాచనువుగా ఉంటూందే? ఆతన్ని వరిం. ... ఊహుఽఽఽ. . కాదు. వాణి అంత అన్యాయం చేస్తుందా ఏమో? ఇంతకూ శ్రీమాన్ ధన్యుడు,

'స్వామీ!'

ఆతనికి ఏమీ గోచరించడం లేదు తానొకటి తలచితే దైవ ...కాదు.. వాణి మరొకటి తలస్తూంది ఆమె ఆలోచించి చేసిన పనే ఇది. లేకపోతే ఆ ..

కోమలం వాణిఅంత చక్కంది కాకపోయినా, ఆమెకు ఎంతో తీసిపోయిందికాదు. వాణిని చూచిన కళ్లతోఅయితే ఏమో కాని, ఏంతరసికుడికైనా ఆమెమీంచి మనసు మరల్చుకోడానికి చేతనవుతుందా?

వాణీ శ్రీమాన్‌తో మాటలాడుతూందనే, స్వామి ఎంతో వేదన పడుతున్నాడు. ఆది చాలనట్లు, కోమలం అతన్ని మరీ కష్ట పెడుతూంది.

నిత్యమూ ఆతనున్న తావు వెదుక్కుంటూ వచ్చేది కోమలం. ఇక నిలువనిచ్చేది కాదు 'తనంత తా వలచివచ్చిన' కాంతను చులకనచేయడం మంచిదికాదనే పంథాలో ఘట్టాడేది ఎంతసేపైనా. కాని స్వామికి ఆమె చెంత నున్నదనే స్పృహఅయినా ఉండేది కాదు. ఆమెను పలుకరించికాని, ఆమెతో మాట్లాడికాని ఎరుగడు. తానున్నంతసేపు, ఆమెకూడా విడువకుండా అక్కడనే ఉండి వెళ్లిపోయేది. — మరునాడు మళ్లా మామూలుగానే ఇరువురూ తారసిల్లేవారు;

వాణీ, శ్రీమాన్ చాలాత్వరగా వెళ్లిపోయేవారు. స్వామి ఎంతోసేపటికి తెలివితెచ్చుకుని ఉస్సురనుకుంటూ కాలుసాగించేవాడు నిత్యమూ అంతే బయలు దేరేటప్పుడు చాలా ఉత్సాహంగా ఉండేవాడు. ఆనాడైనా వాణి ఒంటరిగా వస్తుందేమో— శ్రీమాన్‌తో ఎందుచేతనన్నా పోట్లాడి, మాటలాడటం మానేసింగేమో—నిజంగా శ్రీమాన్‌మీద, తాననుకున్నట్లుగా ఆమెకు మనసు లేదేమో.. .. ఏమో, ఈలాగే చాలా అనుకునేవాడు.

కాని, మామూలుమాదిరిగానే, వాళ్లిద్దరూ కనబడేవారు...మరి కొంతసేపటికి కోమలం ప్రత్యక్షమయేది

3

'చివురాకు చెలిచేత
పిలువనంపింది
సరికన్నెప్రాయాన
విరజాజిమొగ్గ

ఏవేళకయినాను ఎదురుచూసేవా
పోవాలి నినుబాసి తీ[illegible]

తేటవెన్నెలమీద
తేలివచ్చింది
చాటుగా మాటుగా
చామంతిరెమ్మ ...

నీహారగిరిహిమా
నీచర్చతోను
జోహారు లన్నదీ
జూకాచమేలి...

శరదంబువాహాల
జత చేసుకుంది
మరచిపోయేనని
మందారమాల

కోయిలల కందని వి
హాయసపథాల
సాయమాతా నంది
సంపంగిరెమ్మ, ఏవేళ.

... ...

'నన్నిక్కడ నిలువనీయవా?'
'నేను పలుకరిస్తే మారుపలుకవా;'
'కోమలం!'

'స్వామీ!'

'నేను నిన్ను ప్రేమించలేను.'

'నేను,...మరి.. నిన్ను ప్రేమించకుండా ఉండలేను'.

'ఎంతచక్కగా పాడింది...ఎవరో ఆ...అమ్మాయి'

'ఎంత చక్కగాఉంది...వాణికాక మరెవరోఆ...అమ్మాయి!'

'ఎవరు?'

'కనపడటం లేదూ...వాణీ...శ్రీ...'

'నాతో మాటాడవద్దు'

'నీవు నేను మాట్లాడితే వినవద్దు'

'అసాధ్యురాలవు!'

'నీవుగాక... '

.. ..

'సంజెలో లేమావి
కొంజివురుచాయలో
మంజులముఖాబ్జసుష
మావిలాసాలలో....
నీచాయ లేదోచునే...

చేతలో జాజితొలి
పూతలో కోయిలల
కూతలో గొజ్జంగి
లేత త్రీళలలో...
నీవలపులే నిలుచునే...

వగరులో షట్పదుల
పొగరులో కరవీర-
తొగరులో తొగకన్నె
నిగనిగన్నిగలలో .
. నీహొయల్ తలనూపునే...

. . ..

'కలువలన్నీ ఎందుకూ ఆచంద్రుణ్ణి చూసి అలా నవ్వుతుంటాయి?'

'చక్కనివాడని'

'ఊహుం.'

'చక్కిలిగింత పెడుతాడని.'

'బలేబాగుంది. ఏలాగూ గిలిగింతలతో నవ్విస్తాడని, తామే ముందు నవ్వేస్తున్నాయా?...అయినా చెప్పుతో చూదాం మరి?'

" .. .. "

'ఎందుకో చెప్పనా, పాపం,... ముద్దొస్తూంటాను కదా నన్ను చూసి ఈకన్నెలందరూ, విరగబడిపోతారు అనే దిలాసాతో, ముసిముసినగవులతో ఉదయిస్తున్నాడు కాని, అదేమిటి, ఆమొగాన. . మచ్చ... మచ్చ... ఆసంగతి మరచిపోయినాడా అని నవ్వుకుంటున్నాయి.'

'కలకలలాడుతుంటాడు . . రాజుకే వంక పెడుతున్నావూ?'

'కిలకిలా నవ్వుతూంటవి, కలువలన్నీ అందుకనే.'

'పోనిద్దూ. అద్దంలో చూసుకునిరావడం మరచిపోయి ఉంటాడు.'

'ఆతనా మరచిపోయేది.మరి.. అలాగయితే కనపడ్డ సరస్సులో అల్లా ఎందుకూ ప్రతిబింబిస్తూంటాడు రాత్రంతా అక్కడనుంచి కదలడేం?'

'అందంసంగతి తెలియక '

'ఊ. అర్థం తెలియక కాదేం?'

'చంద్రుడికా కళంకదోషం అన్నది గీర్వాణి.

'అందుకనే.. శ్రీమాన్ కుడిచెంపకా అంత బ్లూప్యాచ్ .' అన్నది . . చం . . ద్ర . . వా . . ణి . .

౪

మహారాజు దుష్యంతుడు కణ్వపుత్రిని గాంధర్వవిధిని పరిగ్రహించాలనీ, లేకపోతే నిలువలేనని అనుకున్నాడు. నిశ్చయించుకున్నాడు—తరువాత ఓనిమిషానికి, కలకంఠవధూకలకంఠ మాధురితో 'కింశీతలైః' అన్నదాని తెలుగు ఎత్తుకుని ఆఅమ్మాయి చేతకూడా అంతకన్న పక్కాగడుసుగా ఏదో మారు పలికించాడు చివరకు ఏలాగో ఒప్పించాడు. మళ్లా ఎన్నాళ్లు జరిగాయో .. ... శకుంతలను కడుపులోఉన్న కొడుకుతోకూడా మాలినీతీరాన్నుంచి పంపించివేసేటప్పుడు, ముసలిమహర్షి పదుచుగొంతులో గాద్గదికం స్పష్టముగా వినిపించింది . . .. .ఎత్తినప్పటి నుంచీ, ఎప్పుడు పడుదామా అని కాచుకొనియున్న యవనిక, దాని పుణ్యాన చివరకు గౌరవంగా క్రిందకు వాలింది.

.. ..

'జయము జయము మహారాజునకు' అన్నది కులుకుతూ రమణ.

'సంతోషించాం లే, తెలివికి' అని సవిలాసంగా మారుబలికింది, ఓచిన్నిచపేటంతో సత్కరించి, కుచ్చుతలపాగ తీసివేస్తూ కోమలం.

'చాలాబాగుంది కోమలం! వేషం చాలాచక్కగా వేసుకున్నావు. కాని అదేమిటి? మాఅన్నయ్యమీసం పెట్టావేం? మహారాజాయెను. ఇంకా పెద్దమీసా లుండొద్దూ?'

'నీ కేం తెలుసు. ఈమీసాలకే భయపడి, వరించకుండా కుంతల తప్పించుకుని పారిపోతుం దనుకున్నాడు ఈదుష్యంతుడు.'శ

'భయపడకేం శకుంతల! ఆశ్రమంలో నిలిపేసేసి గడ్డాల ఋషుల నందర్నీ మాస్తూ. .ఆమెకు కొత్తా?'

'కొత్తదికాదూ చిన్నమీసం, మన్నగడ్డం'

'అలాగేం'

'కాకపోతే, మీఅన్నయ్యమీసమేం . . ఇది . . పోనీ మీ అన్నయ్యనే అనుకో అదిగో మీవదినె వస్తూంది చూడు అంతా అయిపోయినా, ఆవయ్యారం, ఆనడక మానలేదింకా చూడు.'

'ఏం, రమణా! ఇందాకనుంచీ కనబడలేదేం' అని అడిగింది చమ్కీపనిచేసిన 'స్తనవల్కలం' సవరించుకుంటూ, సగముతీసివేసిన శకుంతలవేషంతో ప్రవేశించి వాణి.

'అవును ఏలా కనబడుతాను నీకు దుష్యంతుడిమీదనేకా దృష్టంతా.'

'అతను మీఅన్నే అయినప్పుడు నీ కింత ఉలు కెందుకూ?' అని అందుకున్నది కోమలం

వాణి కోమలంవంక బెదురుతూ చూసింది. కోమలం కనుసైగతో ఆమెకు తెలియజెప్పింది.

'చాలాచక్కగా చేశావు వాణీ! అందరూ ఎంతో మెచ్చుకున్నారు' అని అభినందించి రమణ.

'అందరూ . . ఎవరు ?'

'ఎవరా?.. వచ్చినవాళ్లందరూ..ఎరుగున్నవాళ్లు, ఎరుగనివాళ్లూ కూడా . మానాన్నగారు నిజంగా సంభ్రమం పట్టలేకపోయినారు. ఇక నేనా . . నాసంగతి సరేకదా...బ్రహ్మదేవుడు . . ఆముసలాడు మతిబోయి నన్ను ఆడదాన్నిగా చేశాడని అంతసేపూ తిడుతూనేఉన్నా ; నేనే మొగవాణ్ణయితేనా'

'ఉఁ '

'అమాంతం స్టేజిలోకి దూకి నిన్ను ఎత్తుకొని పారిపోయి ఉందును '

'నిజంగా అంతబాగుందా. అయితే బాగున్నది నేనా, నా వేషమా.'

'రెండూను . . కాని ఏంలాభం '

'చాల్లే రమణా! ఎవరన్నా చూస్తే నీవు నన్ను మోహించావనుకుంటారు.'

'నిన్నా.. నిన్ను మోహించని దెప్పుడు వాణీ.'

. .   . .

'అన్నయ్యా! నీక శ్లేపీ?' అన్నది రమణ.

'ఏం' అన్నాడు స్వామి ముసులుతూ ఆమెవైపైనా తిరుగకుండా.

'మరి నాకళ్లు చూశావా.'

'ఏం, నీకళ్లకేం, బాగానే ఉన్నాయి' అని చాలా అమాయికంగా, తెలివితక్కువగా బదులుపలికాడు స్వామి.

'అదికాదోయ్ తాతయ్యా! నాకళ్లు చేసుకున్న పుణ్యం నీకళ్లు చేసుకోలేదుకదా, అని అన్నాను. అదీ తేడా.'

'ఏమి టావిశేషం ?'

'వాణి . ఎరుగున్నావు కాదూ వాణిని... శకుంతలవేషం వేసింది...—ఇవాళ మాకాలేజీ ఆనివర్సరీ తెలుసునుకాదూ ఎంత బాగుం దనుకున్నావు...ఎందుకూ చూడనిజన్మ'

స్వామి మనసులో కోరికలన్నీ ఓమారిమూకుమ్మడిగా ముందుకు దూకినాయి కాని ఆసంచలనం ఆవంతైనా బయటపడనీయకుండ సంయమనంచేసుకొని, శాంతం, ప్రసన్నభావం అభినయిస్తూ,

'అలాగేం నాకు తెలిసిందికాదే. లేకపోతే నేనుకూడా వచ్చేవాడినే!' అన్నాడు.

'నీలాంటివాళ్లను రానియ్యరుకాదూ.'

'ఎందుచేతనో?'

'ఆఁ. ఏముంది. తలా మీసం నెరవలేదుకనుక.'

స్వామి కొంచెం ఆగి ఏమో ఆలోచించాడు.

'దుష్యంతు డెవరు ?'

'కోమలం. నీ వెరుగ వనుకుంటాను. నీఅంత పొడుగ్గా చాలాఅందంగానే ఉంటుంది ఆఅమ్మాయికూడా. .'

—కోమలాన్ని తా నెరుగడుకాదూ! వాణి నంతకన్నా ఎరుగడు! రమణ ఎంత అమాయకురాలు! తోడివారందరకీ ఎంతకాలం నుంచో తెలిసిఉన్న ఆవిషయంకూడా ఆమెకు తెలియదే!

'నే నన్నానుకూడాను నవ్వుతూ కోమలంతో, ఆమీసం సరిగా నీమీసంలా ఉన్నదని. నిజంగా చూసి అలా చేసినట్టున్నది' అని మళ్లా అందుకుంది రమణ.

'వాణి ఏ మన్నది.'

. 'ఏమనడ మేమిటి?'

'నామాట వచ్చిందికాదూ' పొరబాటున తప్పిజారి అనేశాడు. తరువాత నాలుక ఎంతకరుచుకున్నా ఏమిలాభం? కాని రమణకు అదికూడా అర్థమయినట్టు లేదు

'నీమాట వచ్చినా ఏమంటుంది? నిన్ను ఎరుగదుకాదూ!' తరువాత స్వామి ఏమీ మాటాడలేదు. ఆతడు వింటున్నాడో, లేదో అయినా గమనించకుండా రమణ, గబగబ కొంచెంసేపు ఆమాటా ఈమాటా చెప్పి లోపలికి వెళ్లిపోయింది,

. . . . . .

'ప్రొద్దుపోతూంది ఇప్పు డెక్కడికి స్వామీ'

లోపలనుంచి ఎవరో ప్రశ్నించారు ఆతడు మారుపలుక లేదు. పెడల్ మీద ఓకాలు వేశాడు

'భోజనం చేయవా మరి?—చేసిపోరాదూ?'

వెనుకనుంచి సగంసగం వినపడ్డాయి ఆమాటలు గాలిలోంచి స్వామికి. అప్పుడే రోడ్డుమీదికి వచ్చేస్తున్నాడు

ఉండుండి, రెండుమూడుసార్లు పెద్దజ్యోతులు ఆతనిముందర నాట్యమాడి మాయమయినాయి రోల్ ఫిల్ములాగా రోడ్డు చుట్టుకు పోతూంది చివరకు అయిపోయింది.

బయలుదేరినప్పటినుంచీ, ఆస్పృహ లేకుండానే, స్వామి తిన్నగా కాలేజీహాస్టలుబయట ఆవరణవద్దకు వచ్చి ఆగిపోయినాడు. అప్పుడు తెలిసింది, ఆతనికి తా నెక్కడ ఉన్నదీని

౫

ఆలకిస్తున్నాడు ఆలకించినకొద్దీ మైమరచి ఆనందమయుడై పోతున్నాడు. ఎన్నిమార్లు విన్నా తనివితీరటం లేదు. కర్తవ్యాన్ని నిర్ణయించుకోలేకనూ కాదు, కాలు సాగకనూ కాదు ఎందుకో ఏమోకాని ఆచోటనే ఆగిపోయి, ఆలాగే నిలువబడిపోయినాడు స్వామి పాడుతూన్న ఆమోహనాంగి పాట చాలించలేదు మళ్లా, మళ్లా ఆపునాతే ఎత్తుకుని,

ఆడూకుంటానోయ్, పాట
పాడుకుంటానోయ్,
ఆడీ, పాడీ, అలసీపినా,
ఈడేనంటానోయ్, నీకూ ..
జోడేనంటానోయ్. .. ఏమోయ్
ఆడూకుంటానోయ్

ఈమారు ఇక ఆలోచించలేదు ప్రాకారలంఘనం చేసి లోపల ప్రవేశించాడు ముందు మందారచెట్లు బాగా ఒత్తుగా పెరిగి అడ్డమున్నాయి. వాటి కవతలనుంచే మళ్లా...

వాపీ చూశానోయ్, మోవీ
కావీ చూశానోయ్,
కావీకన్న సొంపు నీమై
తావే నట్టానోయ్.. .. ఏమోయ్,
. ఆడూకుంటానోయ్.

ఈ చరణం వినిపించింది.

చప్పుడు చేయకుండా, చెట్లమాటునుంచి తొంగిమాశాడు. చాలాసమీపంలోనే, వాణీ, కోమలం, మరెవరో ఇంకోఅమ్మాయి ఉన్నారు. ఆయిద్దరూ కూర్చునిఉన్నారు వాణి వారిచేరువనే జాపాదమీదికి ఓచెయి జాపి నిలుచుని పాడుతూంది

దగ్గరకు వెళ్లాడు కౌగిలించుకుని గబగబ ముద్దిడుకున్నాడు స్వామి ఆమెను. సమయము జూచి, 'అనసూయాప్రియంవదలు' నిష్క్రమించారు

వాణి నవ్వుతూ ఆలాగే నిలువబడిఉన్నది

. . . . . .

'అమ్మ! ఇప్పటికి నాకసి తీరింది' అన్నాడు స్వామి

వాణి సాభిప్రాయంగా స్వామివంక మాసి, సిగ్గుపడి, చిరునవ్వుతో తలవాల్చింది

'ఇకనైనా నీమౌనవ్రతం చాలిస్తావా?'

వాణి 'అవు'నని తలఊపింది·

'ఇంతకాలంనుంచీ నీనోటిమాట వినడానికే నోచలేదు నేను. పలికితే నోటిముత్యాలు రాలిపోతవా?'

' . .. ..'

'నీతోడివాళ్లంపెరతోనూ అంతచనువుగా, కులాసాగా తిరుగుతూండేదానివి నామీద నీకు ఎందుకూ అంతనిర్దయ? ఎంత పలుకరించినా ఎన్నడైనా మారుపలికావా?'

' . .. .'

'నిజమే, నానే అపరాధం కావచ్చును నీవు మెచ్చుకొనేటట్టుగా, నీరసత్వానికి, చక్కదనానికి సరిపోయేటట్టుగా నేను పిలువలేకపోయినానేమో! నామీద, నాస్థితిమీద జాలన్నా లేకపోయిందా నీకు?'

వాణి నవ్వుతూంది ఆనవ్వును అర్థంచేసుకోలేక — స్వామి మళ్లా ఏదోవేదన పడుతున్నాడు ఆమె నవ్వుతూనే – ఆతని మాటలన్నీ వింటూనే, ఏదోవైపు తెప్పవేయకుండా చూస్తూంది. క్రమంగా స్వామికూడా, ఆసంగతి ఏలాగో గ్రహించి, తానుకూడా ఆమె చూస్తూన్నవైపే, ఏమిటో తెలియకుండానే చూస్తున్నాడు .

చాలసమీపంలో గులాబిపొద ఉన్నది దానినిండా విచ్చినవి, అరవిచ్చినవి, చాలా ఉన్నవి పూలు ఒకగండుకుమ్మెద ఎక్కడనుంచో వచ్చింది, ఆవేళ తిన్నగా, ఓచక్కని గులాబీదగ్గరకు వెళ్లి కావలసినంత మధువు గ్రోలి, తనత్రోవను సంగీతంపాడుకుంటూ చక్కగా వెళ్లిపోతూంది అదీ దృశ్యము

'సృష్టిలో చిత్రాలు చాలా ఉంటాయి' అన్నాడు స్వామి చివరకు, చాలా తెలివితక్కువగా.

'అవును, చూసి నేర్చుకోవలసినవికూడా చాలా ఉంటాయి' అన్నది వాణి ఆతనివంక చూడకుండానే

స్వామి మనోవీథిని పెద్దమెరుపు మెరిసి, వెనుకటి సంశయాంధకారాన్నంతా పటాపంచలు చేసేసింది. కలలో కష్టాలు అనుభవించి, మహారాజయోగంలో మేలుకునేవాడిలాగా, స్వామి అంతకాలానికి, అప్పటికి మేలుకున్నాడు.

'నిజమేకాదూ!' అన్నాడు ఆమెకళ్లల్లోకి చూస్తూ కౌగిలి వీడకుండానే.

వాణి, స్వామికి మరీదగ్గరగా జరగి, ఆతనికౌగిలిలో అణిగి పోతూంది.

'అవును, గులాబీకి ఏమిస్వాతంత్ర్య మున్నది' అన్నది చెంపల మీది గంట్లు తడవిచూసుకుంటూ.

'మధుపకుమారుడిదేనా, ఇన్నాళ్లనుంచీ అపరాధం!'

'కాదా, మరి! ప్రేమమధువుతో, ప్రణయమధువుతో, పూర్ణంగా ఉబికిపోతూన్న గులాబీకన్నెను పలుకరించాలని, పలుకరించితే మారాడదని అనుకోడం ఆతని తప్పుకాదు? అంతప్రేమతో పొంగిపోతూ, ఆతడెన్నడు దరిజేరుతాడా అని కలువరిస్తూంటే, మారాన్నుంచి పలుకరించి పలుకలేదని, ఖిన్నుడై తిరిగిపోతాడా? ఆతని కంతమాత్రం తెలియదు, కుసుమసుకుమారి తనకోసం తపించి వాడిపోతుందని'

స్వామి నూతనోత్సాహంతో, ఆమెవంక వింతగా చూస్తూ, ఆమెమాట లన్నీ ఆలకిస్తున్నాడు వాణి ఆతని అమాయికత్వానికి నవ్వి, ఆతన్ని చేరదీసి ముద్దిడుకున్నది.

'సృష్టిక్రమం తారుమా రవుతున్నది. గులాబీదగ్గరనా, మొకరి తుమ్మెద పాఠం చదువుకునేది?' అన్నది వాణి.

'నేను సాహసం చేయలేకపోయినాను వాణి! నాతో మాటాడకపోతే, నామీద నీకు ప్రేమలేదనుకుని, విచారపడి ఊరుకునేవాణ్ణి.'

'సాహసం ఎందుకూ? అంతమాత్రం కనిపెట్టలేకపోయినావు కోమలాన్ని చూసిఅయినా నేర్చుకోలేకపోయినావే'

స్వామి కొంచెంకోపంగా ఊరుకున్నాడు

'అగుగో! అంతలోనే మళ్లా అలుకా! కాదు స్వామి! కోమలాన్ని నీకు పాఠంచెప్పమని నేనే పంపించాను అప్పటికయినా నీవు ఆలోచించలేకపోయినావు. గ్రహించలేకనేపోయినావుకదా కోమలం నిన్ను పలుకరించినట్లు నీవు నన్ను ఆనాడే.....'

వాణి సిగ్గుపడి ఆమీద మాటాడలేకపోయింది. ఆతని పెదవుల కందకుండా, తనముఖం తిప్పేసుకుంది. స్వామి బలవంతాన ఆమె ముఖాన్ని తనవైపుకు తీసుకుని చాలాసేపు ముద్దిడుకున్నాడు.

—ఈల వినపడ్డది వాణి తటాలున ఆతని ఒడిలోనుంచి లేచి, ఆతని నక్కడే ఉండమని చెప్పి పరుగెత్తుకుని వెళ్లింది. మళ్లా వెంటనే తిరిగివచ్చి, ఆతన్ని కౌగలించి,

'ఇంక నీవు వెళ్లిపో. మావార్డెను పిలుస్తూంది. నేను వెళ్లాలి' అన్నది.

స్వామి ఆమెను వదలలేకపోయినాడు.

'అబ్బ! వెళ్లిపో' అని ఆతన్ని ముద్దిడుకుని, రేపు నాలుగు గంటలకు న్యూపాలిమర్' అని, అక్కడనుంచి గబగబ వెళ్లిపోయింది.

స్వామి అమితోత్సాహంతో ఒక్కఉదుటున కాంపౌండు వాలు దూకి ఈవలకు వచ్చేశాడు.

. . ..

—శ్రీమాన్ చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాడు. తలుపు తీయడంతోనే శివస్వామి, ఆతనిచాటున ఒదిగి సిగ్గుపడుతూ వాణి, ఆతని స్టూడియోలో ప్రవేశించారు. స్వామి ఆతన్ని కోపంగా చూసి, '—చేతనయితే వత్సరాజునుకూడా చిత్రించు.' అన్నాడు.

శ్రీమాన్ ఓనిమిషం ఆతనివంక చూసి, తరువాత ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చినవాడిలాగా నవ్వాడు

'అది చాలా పాతకథ.. స్వామి! వత్సరాజును చాలాకాలం క్రిందనే చిత్రించి.. చుకొన్నాను. మాసాగరికను నీవు చూడలేదు కాబోలు!'

అని అక్కడనున్న తెర ఆవలకు జరిపాడు. ఎదురుగుండా ఈజెల్ మీద సగముతయారయిన బొమ్మ ఉన్నది. కొంచెంప్రక్కన నవ్వుతూ కోమలం కూర్చునిఉన్నది.

'రత్నావళి'

అని నవ్వి శ్రీమాన్ కోమలాన్ని చూపించాడు. —

'వత్సరాజుతన్ను చూపించుకున్నాడు.'

కోమలం పరుగెత్తుకుని వచ్చింది. వాణి ఆమెను కౌగిలించుకున్నది. ఇద్దరూ నవ్వుకున్నారు.

శ్రీమాన్ నవ్వుతూనే 'కోమలం! టీ పెట్టు. వాళ్లిద్దరు' —అని స్వామి, వాణినీ, కనుసైగతో చూపి—'కూడా ఉంటారు' అన్నాడు...

వాణి నవ్వుతూ, కోమలంతోకూడా లోపలికి వెళ్లిపోయింది.

స్వామి దగ్గరనున్న కుర్చీలో కూర్చుని, నవ్వుమొగంతోనే శ్రీమాన్‌దగ్గరనుంచి అడిగి తీసుకుని సిగరెట్టు ముట్టించాడు...